

ZAKLJUČCI SA PREPORUKAMA

FOKUS GRUPE SA MLADIMA

ZA SEDAM PRIORITETNIH
OBLASTI BRIGE O MLADIMA

SINHRO, 2022. GODINA

ZAJEDNO ZA
AKTIVNO GRAĐANSKI
DRUŠTVO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

HELVETAS
SRB

Gradanske
inicijative

SINHRO
CATALYST COMMUNITY

SINHRO
CATALYSTCOMMUNITY

www.sinhro.org
sinhropancevo@gmail.com

Gen. Petra Aračića 8
26000 Pančevo

- IZVEŠTAJ -

FOKUS GRUPA - Mladi u procesu donošenja odluka, volonterizam i aktivno učešće mladih u društvu

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja: 25.10.2022. od 17.30 do 19.30h

Mesto održavanja: SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka: Definisanje/izlistavanje problema/prepreka/teškoća/izazova u oblasti volonterizma, aktivizma i učešća mladih u procesima donošenja odluka u Pančevu

Broj učesnika/ca: 16

Opis grupe: Grupa je bila heterogena – raznolikih starosnih kategorija, zanimanja i interesovanja, kao i uloga iz kojih su se učesnici bavili temom – učenici srednje škole (2 učesnika), studenti (6), zaposleni (8), penzioneri (1), aktivni članovi, predstavnici udruženja mladih i za mlade (6), učesnici sa dugogodišnjim iskustvom u civilnom sektoru (6), učesnici sa iskustvom u radu u javnom sektoru (3), prosvetni radnici (3), predstavnici omladinskih medija (1); 3 učesnice su dale doprinos temi iz ugla roditelja, a jedna i iz uloge bake. Grupu je činilo 11 mladih (do 35 godina) i 5 odraslih osoba.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo međusobnim upoznavanjem učesnika/ca kroz interaktivnu icebreaker igru, a zatim je facilitatorica predstavila projekat “Ponovo u dijalogu sa mladima” u okviru kojeg se sprovodi rad sa fokus grupama, kao i ključne rezultate i podatke istraživanja o stavovima mladih i sprovođenju omladinske politike u Pančevu 2012-2021, koje je prikupio SINHRO tokom leta 2022. godine.

ZAJEDNO ZA
AKTIVNO GRAĐANSKO
DRUŠTVO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra
Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Gradanske
inicijative

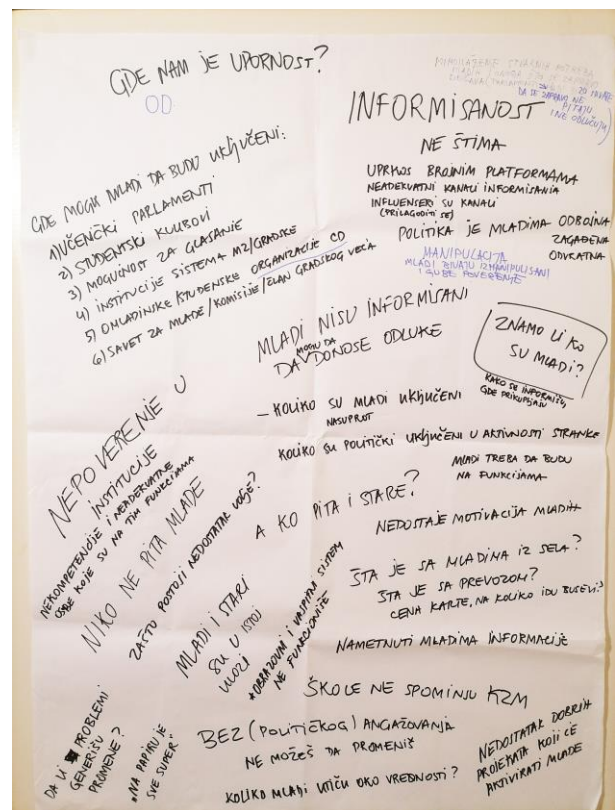
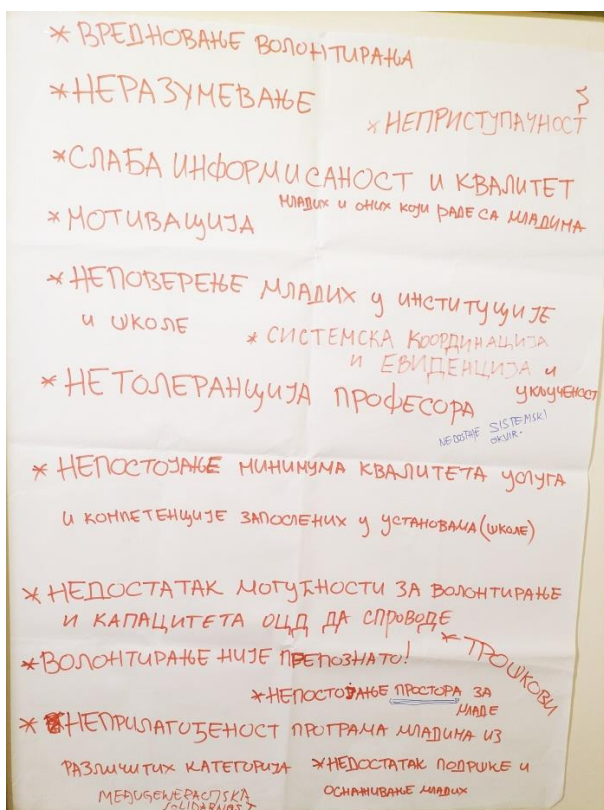
Učesnici su aktivno učestvovali u razgovoru i predstavljanju rezultata, navodeći još primera koji potvrđuju predstavljene analize i zaključke istraživanja.

U drugom delu sastanka, radi bolje dinamike, jednako zastupljenog i aktivnijeg učešća, facilitatorka je predložila da se proizvoljno formiraju dve grupe od po 8 učesnika i tako nastavi rad.

Prva grupa je diskutovala o volonterizmu mladih, pokušavajući da dođe do odgovora na sledeća pitanja: Kakve su prilike za volontiranje i održavanje volonterskih programa u našem gradu i naseljenim mestima u okolini? Koje izazove prepoznajete kada je reč o volonterizmu mladih u Pančevu?

U drugoj grupi, fokus je bio na učešću mladih u odlučivanju, pa su bila aktuelna pitanja: Da li su mladi dovoljno prisutni u procesima donošenja odluka u našem gradu? Koje prepreke i teškoće uočavate kada je reč o participaciji mladih?

Koristeći aktivnu diskusiju i brainstorming, učesnici su u okviru svojih grupa došli do zapažanja koja su zapisali, a facilitatorka je učestvovala u radu obe grupe naizmenično, pružajući podršku i ohrabrujući produktivnu razmenu, kao i podstičući rad postavljanjem dodatnih pitanja koja se odnose na to da li su njihovom analizom obuhvaćeni i mladi iz osetljivih grupa, koje su to odgovorne i nadležne strane u kontekstu teme i sl.

U poslednjem delu sastanka, svi učesnici su zajedno prodiskutovali, predstavili konstatacije do kojih su došli u manjim grupama, dopunili jedni druge i došli do zajedničkih formulacija prepoznatih problema koji se odnose na volonterizam mladih, učešće mladih u procesima donošenja odluka, te aktivizam mladih uopšteno.

**Zaključci Prvog sastanka fokus grupe:
Problemi u oblasti *Mladi u procesu donošenja odluka, volonterizam
i aktivno učešće mladih u društvu***

Volonterizam mladih:

- slaba, neadekvatna, nekvalitetna informisanost mladih i onih koji rade sa mladima, o volonterizmu;
- neprepoznavanje, nerazumevanje volonterizma od strane ustanova (najpre škola, a onda i drugih institucija);
- nedostatak adekvatnog sistema vrednovanja, koordinacije i evidencije volonerskog rada;
- nedostatak mogućnosti za volonterizaciju;
- nedefinisani okviri za sprovođenje volonerskih programa - kriterijumi za organizatore, minimum kvaliteta usluga koje se pružaju korisnicima, bezbednost volonera;
- nedostatak kompetencija organizatora volonterizma za sprovođenje volonerskih programa (javnog i civilnog sektora);
- nedostatak adekvatnih prostora za sprovođenje volonerskih programa (u gradu i selima);
- neprilagođenost volonerskih programa mladima iz osetljivih grupa;
- nedovoljna pristupačnost volonerskih programa mladima iz naseljenih mesta (sela);
- nedostatak podrške i osnaživanja mladih u cilju boljeg prepoznavanja i razumevanja volonterizma;
- neprepoznavanje međugeneracijske saradnje kao mogućnosti za razvoj volonerskih programa;
- slaba motivisanost mladih za učešće u volonerskim programima.

Učešće mladih u procesima donošenja odluka:

- slaba, neadekvatna, nekvalitetna informisanost mladih i onih koji rade sa mladima, o važnosti i mogućnostima za uključivanje mladih u procese odlučivanja;
- neprepoznavanje mladih kao ravnopravnih članova društva, nerazumevanje važnosti njihovog uključivanja od strane ustanova i institucija;
- nedostatak kompetencija zaposlenih u javnom sektoru na mestima koje bi trebalo da podstiču uključivanje mladih (u školama, ustanovama, gradskoj upravi);
- nepoverenje mladih u obrazovni sistem i druge institucije sistema, osećaj izmanipulisanosti, prividna uključenost, osećaj da zapravo ništa ne mogu da promene;
- nepoverenje mladih u politički sistem i sistem donošenja odluka na lokalnom i državnom nivou;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad tela institucija i ustanova na lokalnom nivou - kancelarije za mlade, saveta za mlade, saveta nacionalnih manjina, komisija, upravnih i nadzornih odbora;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad učeničkih parlamenata;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad političkih stranaka;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad civilnog sektora;
- slaba motivisanost mladih za uključivanje u procese donošenja odluka.

Aktivizam mladih – aktivno učešće mladih u društvu:

- slaba, neadekvatna informisanost mladih o aktivnostima za mlade (pogrešni kanali komunikacije);
- nedostatak kompetencija zaposlenih u javnom sektoru na mestima koje bi trebalo da podstiču, promovišu i sprovede aktivnosti i programe, kao i pružaju usluge za mlade;
- nepostojanje adekvatnih programa i usluga za mlade, usklađenih sa njihovim stvarnim potrebama;
- neprilagođenost programa i aktivnosti mladima iz osetljivih grupa;
- nedostupnost aktivnosti i programa mladima iz naseljenih mesta (sela);
- nedostatak adekvatnih prostora za sprovođenje aktivnosti i programa za mlade;
- nedostatak programa za osnaživanje mladih, jačanje njihovih kapaciteta i promovisanje značaja uključivanja mladih u društvo;
- nedostatak programa za osnaživanje civilnog sektora - udruženja mladih i za mlade;
- nedovoljna vidljivost rada KZM, njene uloge i značaja za mlade;
- nedostatak umrežavanja javnog i civilnog sektora (kao i civilnog sektora međusobno) u sprovođenju programa i aktivnosti za mlade;
- nedostatak kontinuiteta praćenja sprovođenja programa i aktivnosti mladih i za mlade – adekvatne evaluacije, istraživanja, izveštavanja.

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja: 8.11.2022. od 17.30 do 19.30h

Mesto održavanja: SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka: Prioritetizacija izlistanih problema/prepreka/teškoća/izazova u oblasti volonterizma, aktivizma i učešća mladih u procesima donošenja odluka u Pančevu; ponovno podsećanje i konsultacije u vezi sa svim prioriternim oblastima prepoznatim kao ključnim za sprovođenje strateške brige o mladima u Pančevu.

Broj učesnika/ca: 8

Opis grupe: Na ovom sastanku preovlađivali su odrasli učesnici (5); mladih osoba je bilo 3, svi studenti i dvoje aktivnih u organizacijama civilnog društva; grupu su činili učesnici sa dugogodišnjim iskustvom u civilnom sektoru (5), učesnici sa iskustvom u radu u javnom sektoru (3), prosvetni radnici (2), predstavnici omladinskih medija (1).

Tok sastanka:

Nakon uvodne igre upoznavanja, facilitatorka je predstavila zaključke sa prethodnog sastanka i formulisane ključne probleme mladih u oblasti, a zatim pojasnila cilj drugog susreta - grupisanje prepoznatih problema prema važnosti i mogućnostima za njihovo rešavanje. Kako su učesnici pozitivno ocenili produktivnost rada u manjim grupama, facilitatorka je ponovo predložila isti model te su se učesnici podelili u dve grupe od po 4 člana. Shodno radu na prvom sastanku, jedna grupa se bavila prioriternizacijom problema u oblasti volonterizma mladih, a druga je na isti način razmišljala o

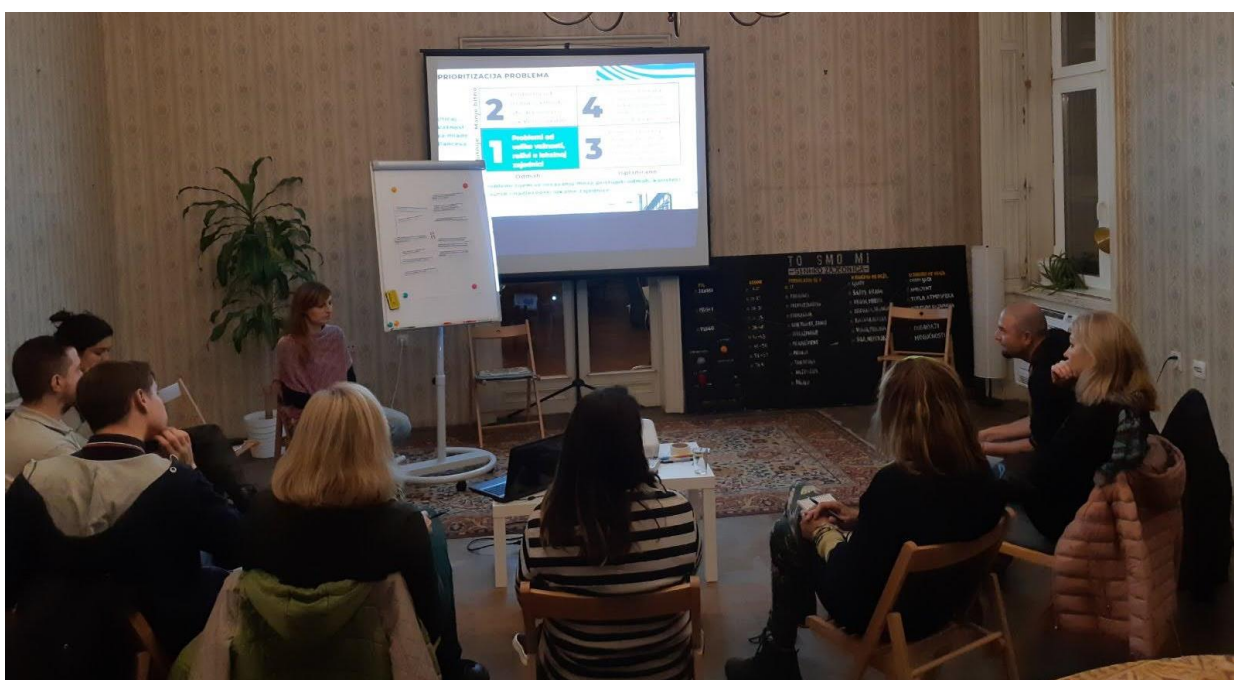

PRIORITIZACIJA PROBLEMA

Uticaj, Važnost za mlade Pančeva	2 Problemi od manje važnosti i uticaja, rešivi u lokalnoj zajednici	4 Problemi od manjeg uticaja i važnosti, čije rešavanje je uslovljeno od strane viših nivoa sistema ili drugih resursa
	1 Problemi od velike važnosti, rešivi u lokalnoj zajednici	3 Problemi od velikog uticaja i važnosti, čije rešavanje je uslovljeno od strane viših nivoa sistema ili drugih resursa
	Odmah	Isplanirano

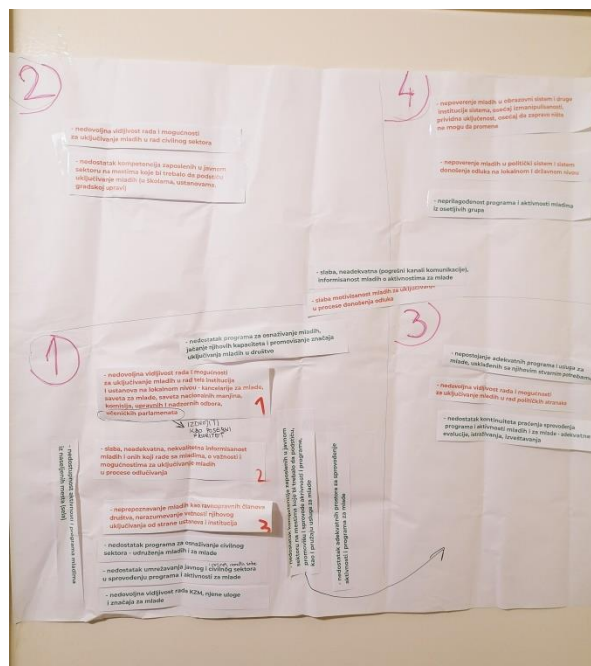
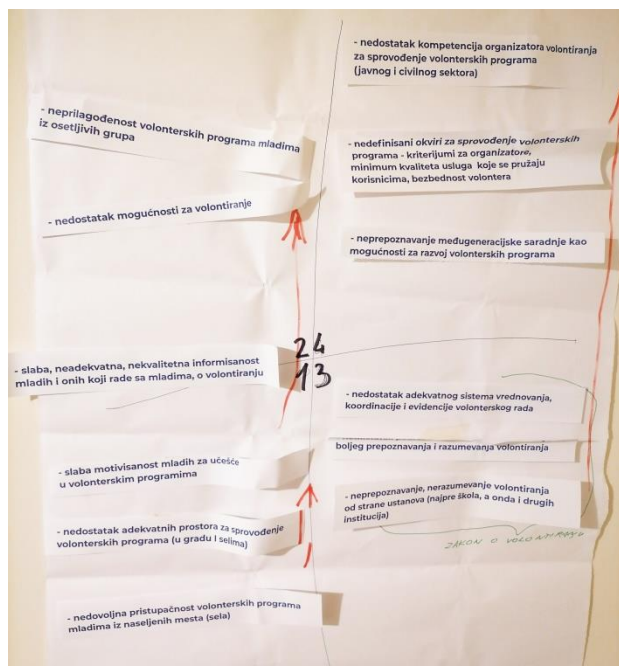
Problemi čijem se rešavanju može pristupiti odmah, koristeći resurse i nadležnosti lokalne zajednice

izazovima aktivnijeg učešća mladih u procesima odlučivanja i aktivizmu. U cilju jasnijeg i jednostavnijeg pristupanja prioritizaciji, učesnicima je predstavljen grafikom sa 4 grupe prioriteta koji su koristili u zajedničkom radu. Facilitatorka je naizmenično prisustvovala diskusijama u obe grupe, obračujući pažnju učesnicima i na to da mogu predložiti preformulaciju, izmenu ili dopunu izlistanih problema.

Rad je završen predstavljanjem formiranih prioriternih grupa problema, te su svi učesnici zajedno prodiskutovali i potvrdili zaključke.

Facilitatorka je podsetila učesnike na svih 7 prioriternih oblasti koje su prepoznate kao važne za sprovođenje strateške brige o mladima u Pančevu i utvrđeno je da su sve ključne oblasti pokriveno.

Konačni zaključci fokus grupe *Mladi u procesu donošenja odluka, volonterizam i aktivno učešće mladih u društvu* - problemi u ovim oblastima u Pančevu:

Volonterizam mladih:

1. Problemi čijem rešavanju treba i može da se pristupi odmah, rešivi su u lokalnoj zajednici/prvog reda važnosti:

- nedovoljna pristupačnost volonterskih programa mladima iz naseljenih mesta (sela);
- nedostatak adekvatnih prostora za sprovođenje volonterskih programa (u gradu i selima);
- slaba motivisanost mladih za učešće u volonterskim programima;
- slaba, neadekvatna, nekvalitetna informisanost mladih i onih koji rade sa mladima, o volontiranju;

2. Problemi čijem rešavanju treba i može da se pristupi odmah, rešivi su u lokalnoj zajednici /drugog reda važnosti:

- nedostatak mogućnosti za volontiranje;
- neprilagođenost volonterskih programa mladima iz osetljivih grupa;

3. Problemi čije rešavanje treba planirati, pripremati, čije rešavanje je uslovljeno od strane viših nivoa sistema ili drugih aktera /prvog reda važnosti:

- neprepoznavanje, nerazumevanje volontiranja od strane ustanova (najpre škola, a onda i drugih institucija)*;
- nedostatak podrške i osnaživanja mladih u cilju boljeg prepoznavanja i razumevanja volontiranja*;
- nedostatak adekvatnog sistema vrednovanja, koordinacije i evidencije volonterskog rada*;

*učesnici su naglasili da ovi problemi najpre treba da budu regulisani u Zakonu o volontiranju RS, a onda se opcije za njihova rešenja mogu planirati i na lokalnom nivou;

4. Problemi čije rešavanje treba planirati, pripremati, čije rešavanje je uslovljeno od strane viših nivoa sistema ili drugih aktera/drugog reda važnosti:

- neprepoznavanje međugeneracijske saradnje kao mogućnosti za razvoj volonterskih programa;

- nedefinisani okviri za sprovođenje volonterskih programa - kriterijumi za organizatore, minimum kvaliteta usluga koje se pružaju korisnicima, bezbednost volontera;
- nedostatak kompetencija organizatora volontiranja za sprovođenje volonterskih programa (javnog i civilnog sektora);

Učešće mladih u procesima donošenja odluka i aktivizam mladih:

1. Problemi čijem rešavanju treba i može da se pristupi odmah, rešivi su u lokalnoj zajednici/prvog reda važnosti:

- nedovoljna vidljivost rada KZM, njene uloge i značaja za mlade;
- nedostatak umrežavanja javnog i civilnog sektora (kao i civilnog sektora međusobno) u sprovođenju programa i aktivnosti za mlade;
- nedostatak programa za osnaživanje civilnog sektora - udruženja mladih i za mlade;
- nedostupnost aktivnosti i programa mladima iz naseljenih mesta (sela);
- nedostatak adekvatnih prostora za sprovođenje aktivnosti i programa za mlade;
- neprepoznavanje mladih kao ravnopravnih članova društva, nerazumevanje važnosti njihovog uključivanja od strane ustanova i institucija;
- slaba, neadekvatna, nekvalitetna informisanost mladih i onih koji rade sa mladima, o važnosti i mogućnostima za uključivanje mladih u procese odlučivanja;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad učeničkih parlamenata;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad tela institucija i ustanova na lokalnom nivou - kancelarije za mlade, saveta za mlade, saveta nacionalnih manjina, komisija, upravnih i nadzornih odbora;
- nedostatak programa za osnaživanje mladih, jačanje njihovih kapaciteta i promovisanje značaja uključivanja mladih u društvo;
- slaba, neadekvatna informisanost mladih o aktivnostima za mlade (pogrešni kanali komunikacije);

2. Problemi čijem rešavanju treba i može da se pristupi odmah, rešivi su u lokalnoj zajednici /drugog reda važnosti:

- nedostatak kompetencija zaposlenih u javnom sektoru na mestima koje bi trebalo da podstiču uključivanje mladih (u školama, ustanovama, gradskoj upravi);
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad civilnog sektora;

3. Problemi čije rešavanje treba planirati, pripremati, čije rešavanje je uslovljeno od strane viših nivoa sistema ili drugih aktera /prvog reda važnosti:

- nedostatak kompetencija zaposlenih u javnom sektoru na mestima koje bi trebalo da podstiču, promovišu i sprovode aktivnosti i programe, kao i pružaju usluge za mlade;
- nedostatak kontinuiteta praćenja sprovođenja programa i aktivnosti mladih i za mlade – adekvatne evaluacije, istraživanja, izveštavanja;
- nepostojanje adekvatnih programa i usluga za mlade, usklađenih sa njihovim stvarnim potrebama;
- nedovoljna vidljivost rada i mogućnosti za uključivanje mladih u rad političkih stranaka;
- slaba motivisanost mladih za uključivanje u procese donošenja odluka;

SINHRO
CATALYST COMMUNITY

www.sinhro.org
sinhropancevo@gmail.com

Gen. Petra Aračića 8
26000 Pančevo

4. Problemi čije rešavanje treba planirati, pripremati, čije rešavanje je uslovljeno od strane viših nivoa sistema ili drugih aktera/drugog reda važnosti:

- neprilagođenost programa i aktivnosti mladima iz osetljivih grupa;
- nepoverenje mladih u obrazovni sistem i druge institucije sistema, osećaj izmanipulisanosti, prividna uključenost, osećaj da zapravo ništa ne mogu da promene;
- nepoverenje mladih u politički sistem i sistem donošenja odluka na lokalnom i državnom nivou.

Facilitatorka/moderatorka: Marija Komanov Jaćimović

ZAJEDNO ZA
AKTIVNO GRAĐANSKO
DRUŠTVO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun Svizra
Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Gradanske
inicijative

IZVEŠTAJ

Fokus grupa: Bezbednost i mladi u riziku

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

20. 10. 2022. U 14.00

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka:

Definisati/izlistati najznačajnije probleme, koje pogađaju mlade u okviru oblasti, kao i aktere omladinske politike koji učestvuju i/ili su odgovorne strane u procesima informisanja, istraživanja i izveštavanja o mladima Pančeva.

Broj učesnika/ca:

7

Opis grupe:

U radu grupe su učestvovali predstavnici svih relevantnih grupa za temu, odnosno mladi, predstavnici OCD, kao i predstavnici ustanova, koje se bave bezbednošću mladih uopšte i posebno mladih u riziku.

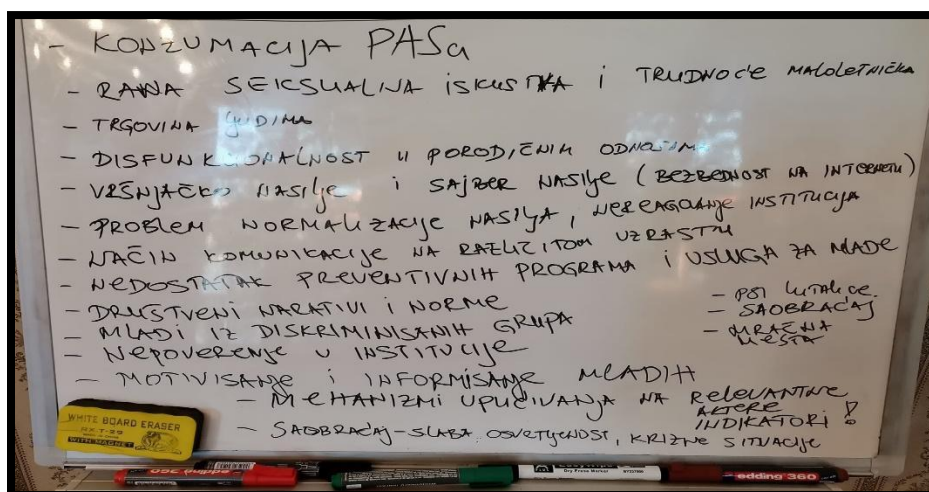
Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika, a zatim je facilitatorica predstavila ključne rezultate i podatke istraživanja o stavovima mladih i sprovođenju omladinske politike u Pančevu 2012-2021. koje je prikupio SINHRO tokom leta 2022. godine. Učesnici su aktivno učestvovali u razgovoru i predstavljanju rezultata, navodeći još primera, koji potvrđuju predstavljene analize i zaključke istraživanja.

Cilj prve fokus grupe je bio izlistavanje problema i rizika sa kojima se mladi suočavaju putem metode "oluje ideja", kako bi se u narednom koraku, rangirali problemi po intenzitetu i mogućnostima za njihovo ublažavanje, te problemi preveli u „šanse“.

Facilitatorica je u cilju prikupljanja što obuhvatnije liste problema postavljala pitanja: Koji su najčešći izazovi/problemi? Šta ne funkcioniše u oblasti? Da li smo naveli probleme za sve mlade? Da li smo se setili i marginalizovanih grupa mladih? Da li smo sagledali šta nedostaje pružaocima usluga/zainteresovanim stranam/akterima OP i ko su oni?... A učesnici su aktivno, navodili probleme

Učesnici fokus grupe su izneli mnogo ideja, diskusija je bila konstruktivna i svaki učesnik je značajno doprineo svojim iskustvom i znanjima radu grupe.

Zaključci Prvog sastanka fokus grupe:

Faktori rizika:

- Disfunkcionalnost u porodičnim odnosima
- Mladi iz diskriminiranih grupa

Negativne posledice:

- Rizična ponašanja mladih (konzumacija PASa, rana seksualna iskustva i maloletnička trudnoća, kriminal mladih)
- Vršnjačko nasilje sa akcentom na nasilje na internetu
- Trgovina ljudima

Problemi u oblasti:

- Globalni društveni narativ i norme koje podržavaju nasilje i neravnopravnost, odnosno normalizacija nasilja
- Nereagovanje ili neblagovremeno reagovanje institucija
- Nedostatak preventivnih programa i usluga za mlade
- Nepoverenje mladih u institucije
- Nedovoljna informisanost mladih o postojećim resursima u zajednici, kao i o nadležnostima institucija, te nedovoljna motivisanost za korišćenje resursa u zajednici
- Nepostojanje efikasnih mehanizama upućivanja na relevantne akttere i potreba za postojanjem jasnih indikatora
- Problem fizičke bezbednosti u gradu- neosvetljena mesta u gradu, psi lualice...
- Nedostatak jasnih strategija za postupanje u kriznim situacijama
- Institucije se ne prilagođavaju promenama u društvu
- Ne postoji zvanično i sveobuhvatno istraživanje o potrebama mladih u oblasti bezbednosti (koja obuhvata više navednih podoblasti) na nivou grada Pančeva

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

27. 10. 2022. godine u 14.00

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Ciljevi sastanka:

- Cilj drugog sastanka fokus grupe je bio iznošenje kritičkog mišljenja i rangiranje/ prioritizacija uočenih problema u oblasti bezbednosti i mladih u riziku po intenzitetu i mogućnostima za njihovo ublažavanje, kako bi se ti problemi preveli u „šanse“.

Broj učesnika/ca:

6

Opis grupe:

Sastanku su prisustvovali relevantni akteri, pre svega iz ustanova koje se bave bezbednošću mladih, kao i predstavnici OCD. Ovoga puta sastanku nisu prisustvovali predstavnik Gradske uprave, kao ni predstavnik mladih.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika, a zatim je facilitatorka predstavila zaključke sa prethodnog sastanka i ključne probleme mladih u oblasti bezbednosti.

Facilitatorka je postavila pitanja za diskusiju o problemima, da li je neki problem izostavljen? Takođe zamolila je učesnike da istaknu najvažnije probleme i najveće prioritete u oblastima. Učesnici su diskutovali. Nakon toga sačinjena je konačna lista problema u oblasti bezbednosti i mladih u riziku u Pančevu.

Na kraju sastanka facilitatorka je sa učesnicima razgovarala o listi ključnih oblasti za mlade u Pančevu, prikazala im je listu 7 prioritetnih oblasti koju su utvrdili mladi, a kasnije i facilitatori fokus grupa, i utvrđeno je da su sve ključne oblasti pokrivene. Nije bilo primedbi, niti dopuna.

Konačni zaključci fokus grupe:

Problemi u oblasti bezbednosti i mladih u riziku u Pančevu

Faktori rizika:

- Disfunkcionalnost u porodičnim odnosima
- Mladi iz diskriminiranih grupa

Negativne posledice:

- Rizična ponašanja mladih (konzumacija PASa, rana seksualna iskustva i maloletnička trudnoća, kriminal mladih)
- Vršnjačko nasilje sa akcentom na nasilju na internetu
- Trgovina ljudima

Problemi u oblasti:

- **Globalni društveni narativ i norme koje podržavaju nasilje i neravnopravnost, odnosno normalizacija nasilja u društvu**

Ovo je preširoko postavljen problem, u najvećoj meri zavisi od donosioca odluka i rada institucija koji imaju ingerencije da sankcionišu neprihvatljiva ponašanja, na primer medija koji učestalo krše novinarsku etiku i kodeks neprimerenim izveštavanjima o slučajevima nasilja.

Prilikom diskusije o faktorima rizika, uočena je neophodnost rada na sva tri nivoa prevencije, čime bi se sprečilo da jedan deo mladih uopšte i počne da koristi usluge institucija, koje se bave tercijalnom prevencijom ili sankcionisanjem neprihvatljivih oblika ponašanja među mladima i prema mladima. Istaknuta je potreba za edukativnim sadržajima za mlade roditelje dece i mladih svih uzrasta, kao primer dobre prakse spomenut je Centar za mlade roditelje koji je otvoren pri PU „Dečja radost“ a koji finansira Fondacija „Novak Đoković“, koji se bavi edukacijom roditelja dece do predškolskog uzrasta. Postoji potreba za kadrovima, koji bi bili zaposleni u primarnoj zaštiti (npr. specijalni pedagozi, defektolozi, socijalni radnici), kao što su na primer škole (u kojima je inače nedovoljan broj stručnih kadrova koje čine mahom pedagozi i psiholozi, a odlukama „Službeni glasnik RS“ br. 36/2015 od 24. 4. 2015. godine i „Službeni glasnik RS“ br. 35/93 paradoksalno je smanjen broj pomenutih kadrova, uprkos porastu vršnjačkog nasilja, pojavi nasilja na internetu i uopšte porastu društvenih devijacija), ali na žalost se može zaključiti da je donosioci odluka ne vide kao značajnu (što pokazuje nedovoljan broj zaposlenih i nezainteresovanost za otvaranje radnih mesta u skladu sa potrebama ili iznalaženja drugih rešenja). Kao alternativa ostaje samoorganizacija pojedinaca entuzijasta, jačanje volonterizma i saradnje sa nevladinim sektorom, te uporno lobiranje u pravcu uvida donosioca odluka da ulaganje u prevenciju dugoročno štedi sredstva koja se ulažu u tercijarni sektor. Kao elementarni nivo prevencije, učesnici vide jačanje porodice, vraćanje odgovornosti roditeljima, putem edukacija i informisanja.

- **Nereagovanje ili neblagovremeno reagovanje institucija i nepoverenje mladih u institucije. Institucije se ne prilagođavaju promenama u društvu**

Učesnici nemaju jedinstven stav na ovu temu. Mladi imaju utisak da je sistem neefikasan, da zaposleni nemaju uvek mehanizme da ih zaštite ili da pojedini zaposleni i ne reaguju na njihove žalbe (na primer kod vršnjačkog nasilja u školama), dok zaposleni profesionalci navode da se suočavaju sa problemom nemanja komunikacije sa donosiocima odluka, uz utisak da donosioci odluka svojim činjenjem i nečinjenjem i ne pokazuju zainteresovanost da čuju sa kakvim problemima se zaposleni suočavaju (manjak zaposlenih, fluktuacija radne snage, koja ukazuje na ozbiljne probleme u sistemu (sistem je još sporiji, zaposlenih sa relevantnim iskustvima je sve manje, troškovi pre svega vremena i kvaliteta iznova ubrzanog obučavanja novih kadrova...), sindrom sagorevanja, nedovoljno jasne uloge delova sistema u očima javnosti, širenje dezinformacija i kršenje ljudskih prava i korisnika usluga i zaposlenih, koji se šire putem mas medija, politizacija radnih mesta...). Zaposleni vide i problem rasipanja postojećih resursa zbog prijava za koje zapravo ne bi trebalo da bude nadležna određena institucija, ali se ipak postupa, npr. kada iz drugih institucija sistema zaposleni pozivaju policiju ili centar za socijalni rad, a da prethodno nisu postupali prema svojim protokolima ili uopšte ne znaju šta treba da rade, pa pozivaju druge institucije. Isto tako, zaposleni bi trebalo da se, koliko je moguće, raspoređuju na poslove odnosno za rad sa korisničkim grupama za koje su senzibilisani i dodatno obučeni, da se uzmu u obzir interesovanja i sposobnosti svakog zaposlenog prilikom raspodele dužnosti. Veća umreženost institucija se i dalje zasniva na entuzijizmu pojedinaca, umesto na proširenju protokola o saradnji, na primer prilikom realizacija vaspitnih mera maloletnika u sukobu sa zakonom, gde je minimalna

razmena informacija između uputnog organa i ustanove u kojoj se sprovodi mera. Dalje, postoje institucije koje su vremenom morale da se prilagođavaju na promene, a rukovodstvo tih ustanova to nije činilo, niti su se time bavili donosioci odluka, čime konstantno ugrožavaju prava mladih. Primer za to je ustanova za smeštaj dece i mladih bez roditeljskog staranja, gde se razvojem hraniteljske zaštite, zbrinjavaju pretežno maloletnici sa višestrukim problemima, a kojima nije pružena zaštita u skladu sa njihovim potrebama. Ovakve ustanove su neophodne društvu i njihov efikasan rad u skladu sa potrebama je nešto što je od suštinske važnosti za resocijalizaciju mladih.

- **Nedostatak preventivnih programa i usluga za mlade**

Konstatovano je da neki programi postoje, na primer u okviru organizacije Crvenog krsta Pančevo i da se članovi te organizacije trude da se ti preventivni programi redovno održavaju. Istaknuta je potreba za planskim radom na sva tri nivoa prevencije, kako bi se obuhvatile sve grupe dece i mladih. Takođe, postoji potreba za savetovalištem za mlade, koje će biti dostupno mladima, kao i organizovanje edukativnih sadržaja u centrima u kojima bi trebalo da se mladi okupljaju i spontano, kao što bi to trebalo da bude Dom omladine. Takođe, spomenute su i projektne aktivnosti i upitnost održivosti i kvaliteta rada na taj način formiranih usluga (na primer psihološkog savetovališta „Moje mesto“), kao i pitanje pokrivenosti svih rizičnih grupa odgovarajućom podrškom i uslugama, obzirom da su neke rizične grupe interesantnije predstavnicima OCD i da onda postoji više konkurentnih projekata za pružanje podrške njima, dok su neke druge grupe u riziku zanemarene, kako od strane države, tako i od strane OCD.

- **Nedovoljna informisanost mladih o postojećim resursima u zajednici, kao i o nadležnostima institucija, te nedovoljna motivisanost za korišćenje resursa u zajednici**

Mladima treba približiti rad institucija, kao i kontinuirano promovisati postojeće programe, npr. za rad pomenutog savetovališta koji koristi prostorije Doma omladine i način na koji je moguće zakazati razgovor (mnogi mladi nisu ni čuli, a zakazivanje putem mejla, prema odgovorima mladih, nije najbolji kanal komunikacije sa njima). Potrebni su programi koji bi bili dostupniji i bliži mladima i njihova kontinuirana promocija. Mehanizmi upućivanja i konkretni koraci za postupanje u svakoj situaciji bi trebalo da budu „user friendly“.

- **Nepostojanje efikasnih mehanizama upućivanja na relevantne aktere i potreba za postojanjem jasnih indikatora, te nedostatak jasnih strategija za postupanje u kriznim situacijama**

Potrebno je da svi zaposleni u određenoj instituciji imaju protokole postupanja i da se istih pridržavaju, da u tim protokolima bude definisano na koji način se postupa u određenoj situaciji, ali i na koji način zaposleni ne sme da se ponaša, odnosno da bude jasno istaknut etički kodeks, kojeg će se svi pridržavati. Potrebno je da se jasno naglasi šta su ovlašćenja određene institucije i da svi zaposleni budu upoznati kako sa ovlašćenjima svoje ustanove, tako i sa ovlašćenjima ustanova sa kojima sarađuju. Takođe, na ovu temu bi bilo korisno organizovati obuke za zaposlene. Isto tako, obzirom da je tema bezbednosti i mladih u riziku široka i obuhvata mnoge podoblasti i različite grupe mladih, primer dobre prakse predstavlja Lokalni koordinacioni tim za borbu protiv trgovine ljudima, te bi bilo dobro oformiti slične timove i u drugim oblastima. Takođe, članovi tih timova bi trebalo da sa ostatkom kolektiva komuniciraju rezultate rada tima.

- **Problem fizičke bezbednosti u gradu- neosvetljena mesta u gradu, psi lualice...**

Potrebno je locirati nebezbedna mesta. Takođe, stupiti u kontakt sa lokalnim organizacijama koje se bave zaštitom životinja, kako bi se sprečile nesreće ovog tipa.

- **Ne postoji zvanično i sveobuhvatno istraživanje o potrebama mladih u oblasti bezbednosti (koja obuhvata više navednih podoblasti) na nivou grada Pančeva**

Tema bezbednosti je široka, obuhvata sve navedene probleme, te je potrebno obratiti pažnju na svaki od njih, svi su važni, potrebno je pozabaviti se svakim od njih. Takođe, potrebno je koristiti sadašnje resurse i istraživanja OCD, napraviti plan za buduća istraživanja i monitoring budućeg Akcionog plana, kako ponovo ne bismo dolazili u slične situacije dugoročnog potpunog izostanka strategije i plana, te polazne tačke za iste.

Moderatorka: Marija Mišljanov

IZVEŠTAJ

Fokus grupe: Informisanje mladih i o mladima

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

ponedeljak, 25. oktobar 2022. godine, 13.00 – 15.20h

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Patra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka:

Definisati/izlistati najznačajnije probleme, koje pogađaju mlade u okviru oblasti, kao i aktere omladinske politike koji učestvuju i/ili su odgovorne strane u procesima informisanja, istraživanja i izveštavanja o mladima Pančeva.

Broj učesnika/ca:

10

Opis grupe:

U radu grupe učestvovalo je 80% odraslih, zaposlenih koji rade u oblasti informisanja i izveštavanja o mladima ili za mlade, ali i 20% mladih ljudi. Pojedine učesnice obraćale su se i iz ugla roditelja 30%, a neki iz uloga članova i/ili aktivista OCD 50%, ali i kao zaposlene, u javnom sektoru koji rade u oblasti informisanja i/ili sa mladima 50% (Gradska Uprava, Kancelarija za mlade, ustanove kulture i škola). Jedna trećina učesnika bila je iz medija.

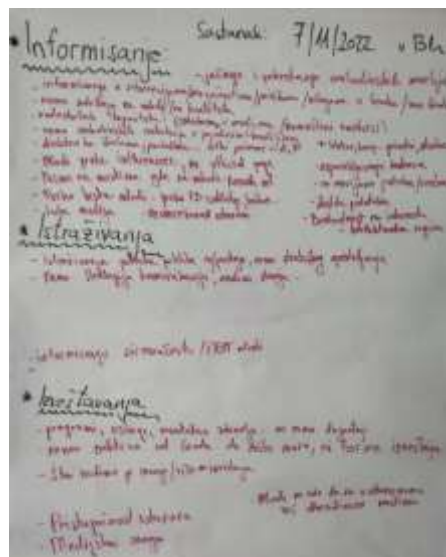
Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika, a zatim je facilitator predstavio ključne rezultate i podatke istraživanja o stavovima mladih i sprovođenju omladinske politike u Pančevu 2012-2021. koje je prikupio SINHRO tokom leta 2022. godine. Učesnici su aktivno učestvovali u razgovoru i predstavljanju rezultata, navodeći još primera, koji potvrđuju predstavljene analize i zaključke istraživanja.

Facilitator je u cilju prikupljanja što obuhvatnije liste problema postavljao pitanja: Koji su najčešći izazovi/problemi? Šta ne funkcioniše u oblasti? Da li smo naveli probleme za sve mlade? Da li smo se setili i marginalizovanih grupa mladih? Da li smo sagledali šta nedostaje pružaocima usluga/zainteresovanim stranam/akterima OP i ko su oni?... A učesnici su aktivno, navodili probleme:

Foto: PanPress

Zaključci Prvog sastanka fokus grupe:

Problemi u oblasti informisanja, istraživanja i izveštavanja o mladima i za mlade u Pančevu

Informisanje

- Omladinski mediji nisu podržani i nema ih dovoljno
- Nisu podržane omladinske redakcije, mladi nisu distributeri informacija
- Ustanove, GU i novinari trebaju kompetencije za izveštavanje mladih i o mladima
- Infomacije koje stižu do mladih nisu kvalitetne
- Nema dovoljno sadržaja za mlade u medijima
- Informacije ne stižu do mladih
- Informacije ne stižu do mladih koji su siromašni i nacionalnih manjina
- Ne postoji direktno informisanje ka mladima (škola, mesta gde se okupljaju, Instagram, Tik-Tok, alternativna mesta)
- Mladi prate influencersere, a ne zvanične stranice, ustanove i klasične kanale
- Bezbednost na intrnetu i elektronsko nasilje
- Medisjka pismenost mladih: (zaštita podataka, autorska prava, intelektualna svojina Više ima izveštaja sa događaja, nego najava/prilika/mogućnostima/razvijanju potreba
- Ustanove nisu pristupačne, otvorene i kompetentne za informisanje mladih
- Nepostoje Strategije komunikacija u ustanovama ni u gradu
- Nepoverenje u ustanove, medije, gradske procese, konkurse i komisije

Istraživanja

- Ne postoji zvanično istraživanje o potrebama, stavovima i položaju mladih, na nivou grada Pančeva
- Ne postoji prikupljanje podataka i analiza, retki i samo od strane OCD
- Ne postoje kratke ankete, ni mini upitnici ka mladima
- Nema strateškog opredeljanja za istraživanjima i analizom
- Ne postoji i nije podržano istraživanje potreba publike, mladih kao korisnika usluga

Izveštavanje

- Ne postoji zahtevana forma izveštavanja u Gradu, ni ka ustanovama i preduzećima čiji je osnivač Grad
- Izveštaji javnih ustanova i preduzeća ne sadrže skup osnovnih informacija za vrednovanje i analizu
- Ne postoji izveštavanje o uslugama, programima, stanju, analizi
- Ne postoji svest o standardima u radu sa mladima, učešću mladih, zlostavljanju i zanemarivanju, otuda su ti podaci i isključeni iz izveštavanja
- U izradu izveštaja nisu uključeni mladi, omladinski radnici...izveštaje sačinjavaju i procene vrše samo oni koji planiraju i realizuju programe, bez ciljne grupe i mladih

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja: ponedeljak, 07. novembar 2022. godine, 13.00 – 15.00h

Mesto održavanja: SINHRO, Generala Patra Aračića 8, Pančevo

Ciljevi sastanka:

- Prioritetizacija problema mladih Pančeva u informisanja, istraživanja i izveštavanja o mladima.
- Dodatno proveriti u da li nedostaje neka oblast/prioritet za mlade u okviru predhodno postavljenih 7 oblasti.

Broj učesnika/ca:

6

Opis grupe:

U radu grupe učestvovalo je šest osoba, 5 odraslih i jedna mlada. Odrasli učesnici bili su predstavnici GU, KzM, medija, škole, udruženja građana i ustanove kulture. Mlada nezaposlena osoba.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika, a zatim je facilitator predstavio zaključke sa prethodnog sastanka i ključne probleme mladih u oblasti. Facilitator je postavio pitanja za diskusiju o problemima i to: da li je neki problem izostavljen, da li neki problem treba da bude isključen iz liste, jer ga ne može rešiti JLS? Takođe zamolio je učesnike da istaknu najvažnije probleme i najveće prioritete u oblastima. Nakon toga sačinjena je konačna lista problema u oblasti informisanja, istraživanja i izveštavanja i mladima i mladih u Pančevu, a najčešće pominjani problemi i prioriteti podvučeni su. Na kraju sastanka facilitator je sa učesnicima razgovarao o listi ključnih oblasti za mlade u Pančevu, prikazao im je listu 7 prioriternih oblasti koju su utvrdili mladi, a kasnije i facilitatori fokus grupa, i utvrđeno je da su sve ključne oblasti pokrivena. Nije bilo primedbi, niti dopuna.

Konačni zaključci fokus grupe:

Problemi u oblasti informisanja, istraživanja i izveštavanja o mladima i za mlade u Pančevu

Informisanje

- Informisanje ne pruža pomoć u odrastanju, izgradnji vrednosti mladih i neumerava ih ka rastu, razvoju, odgovornosti prema sebi, drugima i zajednici.
- Omladinski mediji nisu podržani i nema ih dovoljno (omladinski i školski radio, novine, portali)
- Nisu podržane omladinske redakcije, mladi nisu distributeri informacija
- Ustanove, GU i novinari trebaju kompetencije za izveštavanje mladih i o mladima
- Informacije koje stižu do mladih nisu kvalitetne
- Nema dovoljno sadržaja za mlade u medijima
- Informacije ne stižu do mladih
- Informacije ne stižu do mladih koji su siromašni i nacionalnih manjina
- Ne postoji direktno informisanje ka mladima (škola, mesta gde se okupljaju, Instagram, Tik-Tok, alternativna mesta)
- Mladi prate influencers, a ne zvanične stranice, ustanove i klasične kanale
- Bezbednost na internetu i elektronsko nasilje
- Medijska pismenost mladih: (zaštita podataka, autorska prava, intelektualna svojina Više ima izveštaja sa događaja, nego najava/prilika/mogućnostima/razvijanju potreba
- Ustanove nisu pristupačne, otvorene i kompetentne za informisanje mladih
- Nepostojanje Strategije komunikacija u ustanovama ni u gradu
- Nepoverenje u ustanove, medije, gradske procese, konkurse i komisije

Istraživanja

- Ne postoji zvanično i sveobuhvatno istraživanje o potrebama, stavovima i položaju mladih, na nivou grada Pančeva
- GU nije kompetentna da radi istraživanja, neophodno je naći sredstva i angažovati spoljne saradnike
- Ne postoji prikupljanje podataka i analiza, retki i samo od strane OCD
- Ne postoje kratke ankete, ni mini upitnici ka mladima
- Nema strateškog opredeljenja za istraživanjima i analizom
- Ne postoji i nije podržano istraživanje potreba publike, mladih kao korisnika usluga

Izveštavanje

- Ne postoji zahtevana forma izveštavanja u Gradu, ni ka ustanovama i preduzećima čiji je osnivač Grad
- Izveštaji javnih ustanova i preduzeća ne sadrže skup osnovnih informacija za vrednovanje i analizu
- Ne postoji izveštavanje o uslugama, programima, stanju, analizi
- Ne postoji svest o standardima u radu sa mladima, učešću mladih, zlostavljanju i zanemarivanju, otuda su ti podaci i isključeni iz izveštavanja
- U izradu izveštaja nisu uključeni mladi, omladinski radnici...izveštaje sačinjavaju i procene vrše samo oni koji planiraju i realizuju programe, bez ciljne grupe i mladih

Moderator: Nenad Maletin

IZVEŠTAJ

Fokus grupa: Zdravlje mladih i njihov uticaj na životnu sredinu

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

19.10.2022.

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka:

Definisati/izlistati najznačajnije probleme, koje pogađaju mlade u okviru oblasti Zdravlje mladih i njihov uticaj na životnu sredinu, kao i aktere koji učestvuju i/ili su odgovorni za rešavanje problema ili osmišljavanje programa za mlade u ovoj oblasti.

Broj učesnika/ca:

12

Opis grupe:

Prisustvovalo je 12 učesnika i to predstavnici Gradske uprave grada Pančeva, Zavoda za javno zdravlje Pančevo, UG Kompas, Tehničke škole "23. Maj" Pančevo i internet časopisa Panpress, psiholog Ana Bisak i predstavnici mladih, članovi đlačkih parlamenata Gimnazije "Uroš Predić", Elektrotehničke škole "Nikola Tesla" Pančevo i Tehničke škole "23. Maj" Pančevo. "Snage" su bile ravnomerno podeljene u smislu da je pola grupe predstavljalo institucije, a druga polovina su bili predstavnici mladih.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo upoznavanjem učesnika. Prisutnima je zatim predstavljen projekat Ponovo u dijalogu sa mladima koji realizuje udruženje SINHRO, a koji je dobio podršku projekta Vlade Švajcarske „Zajedno za aktivno građansko društvo – ACT“, koji sprovode Helvetas Swiss Intercooperation i Građanske inicijative. Prisutnima su predočeni koraci koji su već obavljani i gde se trenutno u projektu nalazimo kao i šta su očekivanja od procesa realizacija dubljih istraživanja putem fokus grupa.

Kako su u prethodnom periodu izvršena kvantitativna i kvalitativna istraživanja, prisutnima je predstavljen deo koji se odnosi na temu zdravlja i životne sredine. Kvalitativnim istraživanjem, kada je tema zdravlja u pitanju navedene su aktivnosti Doma zdravlja Pančevo, ali ne i Zavoda za javno zdravlje Pančeva. Kako je predstavnik Zavoda bila prisutna na fokus grupi ona je predstavila rad Zavoda koji je usmeren na mlade. Evidentno je, kada su ustanove u pitanju, da one imaju premalo ljudskih kapaciteta da se bave zdravljem mladih na direktan način, na mestima gde su mladi i da svojim radom pokriju veći broj njih.

Što se tiče teme životne sredine ona se u prethodnim istraživanjima ne pominje, osim u kvalitativnom istraživanju gde mladi identifikuju životnu sredinu kao najveći problem mladih kada je zdravlje u Pančevu u pitanju, sa čak 70,2%.

Diskusija je započeta "olujom ideja" ali vrlo brzo su svi učesnici isticali na koji način oni vide neki problem i šta bi mogla da budu potencijalna rešenja. Nakon završene fokus grupe svi navedeni problemi sistematizovani su u Zaključku prvog sastanka. Fokus grupa je trajala duže od planiranog, oko dva i po sata, jer su učesnici imali dosta toga da kažu, a utisak, pogotovo za mlade koji su bili na fokus grupi, je da imaju potrebu da ih neko čuje bez obzira da li će im to rešiti neki problem. Predstavnici institucija koji su bili prisutni isticali su potrebu za boljom saradnjom i koordinacijom, a takođe su bili podrška mladima u procesu otvaranja nekih tradicionalno tabu tema.

Kako nije bilo prisutnih predstavnika organizacija koje se bave zaštitom životne sredine ova tema nije obrađivana na prvoj fokus grupi.

Problemi u oblasti: Zdravlje mladih i njihov uticaj na životnu sredinu

Reproduktivno zdravlje:

- nedovoljna informisanost o HPV-u i vakcinaciji čak i kada su zdravstveni radnici u pitanju,
- kondomati – nema ih na dovoljno mesta, treba da budu gde su mladi u školama i po gradu gde se kreću mladi,
- mladi smatraju da prvi kontakt sa ginekologom treba da bude razgovor i savet, a ne odmah pregled jer to stvara strah pa se ide kod lekara samo kada je baš “frka”.

Briga o mentalnom zdravlju:

- mladi nemaju dovoljno samopouzdanja i samopoštovanja,
- pp službe škole nemaju ni kapaciteta ni volje da obavljaju posao podrške mladima koji su u problemu,
- mladima se previše nameće imperativ lepote koji nije realan,
- savetovalište za mlade je nešto što mladima najviše nedostaje.

Bolesti zavisnosti:

- prevelika je dostupnost psihoaktivnih supstanci (većini mladih bi sa dve poruke na telefonu bila dostavljena droga na željenu adresu),
- nargile i vejp, koje su interesantnije mladima, su neregulisane zakonom, ne zna se sastav i posledice korišćenja,
- nehemijske zavisnosti (kockanje, igrice, internet, mobilni telefoni), kojima su podložni malo stariji, često se ne doživljavaju kao zavisnost.

Informisanje/edukacija:

- ne počinje dovoljno rano jer mladi srednjoškolci veruju da bi sa svim edukacijama trebalo početi već od petog, šestog razreda,
- mladi najviše vremena provode u školi, pa primećuju nedostatak sekcija po školama koja bi

- zaokupirala mlade koji imaju određena interesovanja, a oni bi onda manje bili na internetu,
- koordinacija ustanova kada su rešavanje problema mladih u pitanju ne postoji,
- srednjoškolci bi voleli da uče kroz lične primere drugih (npr. dovesti bivšeg zavisnika) ali se slažu da ovaj pristup nije primeren za mlađe i može delovati kao da je promocija nečega, a ne prevencija,
- mediji se ne bave problemima mladih, ne informišu mlade o sadržajima od interesa za njih na adekvatan, njima prijemčljiv način.

Pristupačnost zdravstvenih usluga - mladi su istakli da sve ove probleme imaju i osobe sa invaliditetom i da je njima sigurno sve manje dostupno, počevši od škola.

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

02.11.2022.

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Ciljevi sastanka:

Preciznije definisanje problema mladih Pančeva u oblasti Zdravlje mladih i njihov uticaj na Životnu sredinu koji su uočeni na prethodnoj fokus grupi; definisanje nekih novih problema i prioritizacija svih uočenih problema.

Broj učesnika/ca:

11

Opis grupe:

Na drugoj fokus grupi od predstavnika institucija bili su prisutni: predstavnik Gradske uprave grada Pančeva, Zavoda za javno zdravlje, Tehničke škole "23.maj" i Panpress-a dok je ovog puta bilo više mladih od kojih je deo bilo ispred srednjoškolskih parlamenata srednje Tehničke škole "23.maj" i Elektro tehničke škole "Nikola Tesla" Pančevo.

Tok sastanka:

Nakon upoznavanja sa novim članovima fokus grupe, svima je predstavljena urađena sistematizacija problema koji su uočeni predhodnog puta. Zatim smo prošli grupu po grupu problema i dodatno opisali i dopunili probleme što je prikazano u Konačnim zaključcima fokus grupe.

Fokus grupa je protekla u prijatnoj atmosferi iako se odmah osetila podela na mlade i starije jer smo zaista imali šta da naučimo jedni od drugih. Ovo je dovelo i do pomalo šaljivih situacija što je osiguralo da se mladi opuste i zaista otvoreno i iskreno učestvuju u fokus grupi.

Što se tiče zaštite životne sredine i ovog puta nismo imali sagovornike na ovu temu ali je moderatorka ovog puta uputila direktna pitanja mladima kada je ova tema u pitanju. Utisak je da mlade ova tema baš i ne zanima dalje od činjenice da dišemo loš vazduh. Kada je pomenuta modna industrija kao veliki zagađivač i reciklaža mladi na to kažu: Zašto da recikliram kada ne mogu da dišem? Generalno ne vide da oni sami imaju neku direktnu vezu sa zaštitom Životne sredine što je problem sam po sebi i glavni prioritet

kada je ova oblast u pitanju. Takođe, mladi ne pokazuju negativan stav kada su reciklaža i kupovina u second hand prodavnicama u pitanju.

Kada smo stigli do prioritizacije uočeno je da je taj koncept mladima nejasan jer im se činilo da je sve podjednako važno, moderatorka je upotrebila plastičan primer pitanjem: Kada bi imali 100e da rešite ili krenete ka rešavanju samo jednog problema u šta bi uložili? Prioriteti su iskazani rednim brojem u okviru grupe problema.

Konačni zaključci fokus grupe: Zdravlje mladih i njihov uticaj na životnu sredinu

Problemi u oblasti Zdravlje mladih i njihov uticaj na životnu sredinu u Pančevu

Reproduktivno zdravlje:

1. mladi smatraju da prvi kontakt sa ginekologom treba da bude razgovor i savet, a ne odmah pregled jer to stvara strah, pa se ide kod lekara samo kada je baš "frka". Uočen je strah od dijagnoze,
2. dostupnost sredstava za zaštitu (npr kondomati) – nema ih na dovoljno mesta, treba da budu gde su mladi u školama i po gradu gde se kreću mladi, mladi kažu da ne postoji stigma kada je kupovina kondoma u pitanju, veća je stigma za testiranje,
3. nedovoljna informisanost o HPV-u i vakcinaciji, čak i kada su zdravstveni radnici u pitanju; postoji ne poverenje u vakcinu koja je nova, a to povezuju sa nepoverenjem u institucije i vlast.

Briga o mentalnom zdravlju:

1. savetovalište za mlade je nešto što mladima najviše nedostaje; bolje bi im bilo kada bi mogli da dobiju savet bez davanja knjižice; moglo bi i da bude on-line, mejlom jer misle da je mladima lakše da nešto napišu negu da se uživo vide i pričaju,
2. pp službe škole nemaju ni kapaciteta ni volje da obavljaju posao podrške mladima koji su u problemu; potrebna edukacija i jasne procedure; mladi nemaju poverenje u ovu službu,
3. stres, mladi osećaju da su pod stresom zbog velikih očekivanja, od jednog dana kada polažu prijemni im zavisi ceo život,
4. mladi nemaju dovoljno samopouzdanja i samopoštovanja,
5. mladima se previse nameće imperativ lepote koji nije realan.

Bolesti zavisnosti:

1. nehemijske zavisnosti (kockanje, igrice, internet, mobilni telefoni/društvene mreže), kojima su podložni malo stariji, često se ne doživljavaju kao zavisnost.
2. prevelika je dostupnost psihoaktivnih supstanci (većini mladih bi sa dve poruke na telefonu bila dostavljena droga na željenu adresu),
3. nargile i vejp ali i snuz, trava, energetska pića, koje su interesantnije mlađima, su neregulisane zakonom, ne zna se sastav i posledice korišćenja,

Informisanje/edukacija:

1. mediji se ne bave problemima mladih, ne informišu mlade o sadržajima od interesa za njih na adekvatan, njima prijemčljiv način,
2. srednjoškolci bi voleli da uče kroz lične primere drugih (npr. dovesti bivšeg zavisnika) ali se slažu da ovaj pristup nije primeren za mlađe i može delovati kao da je promocija nečega, a ne prevencija,
3. edukacija ne počinje dovoljno rano jer mladi srednjoškolci veruju da bi sa svim edukacijama trebalo početi već od petog, šestog razreda,
4. mladi najviše vremena provode u školi, pa primećuju nedostatak sekcija po školama koja bi zaokupirala mlade koji imaju određena interesovanja, a oni bi onda manje bili na internetu,
5. koordinacija ustanova kada su rešavanje problema mladih u pitanju ne postoji,
6. mladi se informišu na netu što može biti ne pouzdano jer koriste googl, pa šta izađe, a ne sajtove zvaničnih institucija
7. institucije se ne obraćaju na adekvatan način, ne dopiru do mladih, niko od mladih prisutnih na fokus grupi nije znao za testiranje u Zavodu u okviru 1. decembra.
8. za savet odlaze kod prijatelja, dečka/devojke i roditelja,

Moderator/ka: Ivana Orlov Gajan

IZVEŠTAJ

Fokus grupa: Slobodno vreme, kultura i rekreacija

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

21.10.2022.

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka:

Definisati/izlistati najznačajnije probleme, koje pogađaju mlade u okviru oblasti, kao i aktere omladinske politike koji učestvuju i/ili su odgovorne strane u procesima organizovanja I osmišljavanja sadržaja koji su značajni za slobodno vreme, kulturu I rekreaciju mladih.

Broj učesnika/ca:

9

Opis grupe:

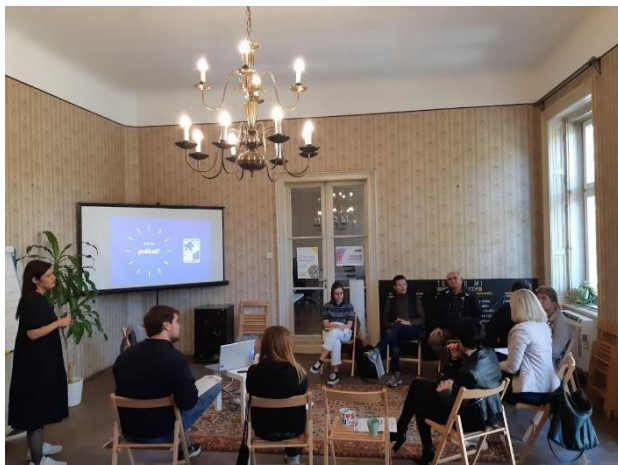
Na prvom sastanku koji je održan, svega 20% su bili učenici koji pripadaju grupi mladih, dok su ostali bili odrasli. Na sastanku su bila dve predstavnice LS, jedna predstavnica institucija kulture (iz naseljenog mesta), predstavnici OCD I zainteresovani pojedinci. Predstavnici gradskih institucija kulture se nisu pojavili na prvom sastanku.

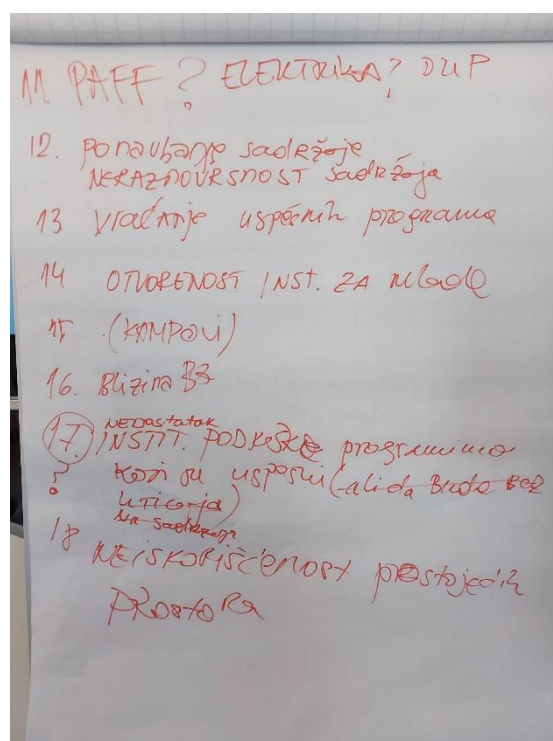
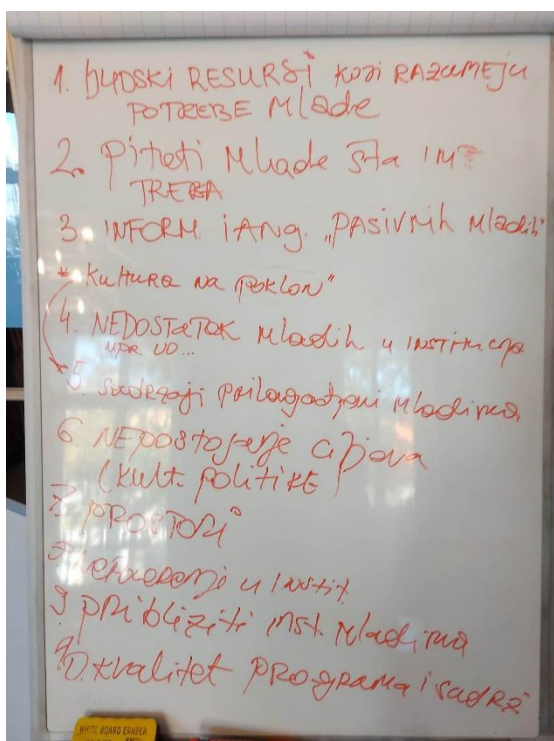
Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika kroz lično predavljanje I saopštavanje na koje koncerte, predstave I izložbe su poslednji put učesnici bili a da su bili organizovani u Pančevu. Nakon toga facilitatorica je predstavila ključne rezultate i podatke istraživanja o stavovima mladih i sprovođenju omladinske politike u Pančevu 2012- 2021. koje je prikupio SNHRO tokom leta 2022. godine. Učesnici su aktivno učestvovali u razgovoru i predavljanju rezultata, navodeći još primera, koji potvrđuju predstavljene analize i zaključke istraživanja.

Na prvom sastanku koristili smo metodu "oluje ideja" kako bi se izlistali problemi i rizici sa kojima se mladi suočavaju, da bi se na narednom sastanku, rangirali problemi po intenzitetu i mogućnostima za njihovo ublažavanje, te problemi preveli u „šanse“.

Facilitatorica je postavljala sledeće pitanja: Koji su najčešći izazovi/problemi? Šta ne funkcioniše u oblasti? Da li smo naveli probleme za sve mlade? Da li smo se setili i marginalizovanih grupa mladih? A učesnici su aktivno, uz međusobno uvažavanje I aktivno slušanje izlistali sledeće probleme:

Zaključci Prvog sastanka fokus grupe:

Problemi u oblasti slobodne vreme, kultura I rekreacija mladih (problem su izlistani onako kako su ih učesnici navodili, ne prema prioritetu):

1. Nedovoljno ljudskih resursa koji razumeju potrebe mladih
2. Mladi nisu pitani šta im je potrebno
3. Nedovoljno I neadekvatno informisanje mladih koji su pasivni I nisu uključeni
4. Nedovoljan broj mladih u institucijama
5. Sadržaji nisu prilagođeni mladima
6. Nepostojanje kulturne politike
7. Nedostatak prostora za mlade
8. Nepoverenje mladih u institucije
9. Zatvorenost institucija ka mladima
10. Neraznovrsnosan, nedovoljno kvalitetan sadržaj programa koji su namenjeni mladima
11. Potreba za vraćanje uspješnih programa
12. Blizina Beograda I beogradskih sadržaja
13. Nedovoljna institucionalna podrška uspješnih programa
14. Neiskorišćenost postojećih prostora

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

25.10.2022.

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Ciljevi sastanka:

- Prioritetizacija problema mladih Pančeva u oblasti slobodnog vremena, kulture I rekreacije
- Dodatno proveriti u da li nedostaje neka oblast/prioritet za mlade u okviru predhodno postavljenih 7 oblasti.

Broj učesnika/ca:

6

Opis grupe:

Na drugom sastanku učestvovali su predstavnice dve institucije kulture, predstavnice LS kao I predstavnici OCD, samo jedan učesnik je bila mlada osoba. Sastanku su se na kratko priključila I dva srednjoškolca, ali kako je njihovo učestvovanje bilo svega desetak minuta nisu se vodili kao zvanični učesnici sastanka.

Tok sastanka:

Između dva sastanka, facilitatorka je probleme koji su učesnici izlistali grupisala po sličnosti te skratila I konkretizovala listu problema. Na početku sastanka, a nakon međusobnog predstavljanja, sa učesnicima je prodiskutovano o skraćivanju liste problema sa čime su se svi učesnici složili.

Facilitatorka je postavila pitanja za diskusiju o problemima i to:

da li je neki problem izostavljen, da li neki problem treba da bude isključen iz liste, jer ga ne može rešiti JLS ili je izuzetno teško ostvariv? Takođe zamolila je učesnike da istaknu najvažnije probleme i najveće prioritete u oblastima. Nakon toga sačinjena je konačna lista problema u slobodnog vremena, kulture I rekreacije mladih u Pančevu, a najčešće pominjani problemi i prioriteti **POREĐANI SU PO BITNOSTI**. Na kraju sastanka facilitator je sa učesnicima razgovarao o listi ključnih oblasti za mlade u Pančevu, prikazao im je listu 7 prioriternih oblasti koju su utvrdili mladi, a kasnije i facilitatori fokus grupa, i utvrđeno je da su sve ključne oblasti pokrivena. Nije bilo primedbi, niti dopuna.

Skraćena I konkretizovana lista problema:

1. Nepostojanje ljudskih resursa koji razumeju potrebe mladih
2. Pitati mlade šta im treba/ispitati potrebe mladih
3. Nedovoljna informisanost i aktivacija mladih
4. Nedovoljno kvalitetnih i raznovrsnih programa i sadržaja
5. Nedostatak prostora VS neiskorišćeni prostori
6. Nepoverenje prema institucijama
7. Zatvorenost institucija
8. Vraćanje uspešnih programa

Konačni zaključci fokus grupe:

Problemi u oblasti slobodnog vremena, kulture I rekreacije mladih u Pančevu

1. Nepostojanje ljudskih resursa koji razumeju potrebe mladih

U institucijama oni koji donose odluke I koji kreiraju sadržaje za mlade ne razumeju I ne poznaju potrebe mladih, a na rukovodećim pozicijama uopšte nema mladih.

Ovaj problem jeste prioritetan ali je teško ostvariv imajući u vidu kriterijume I pravila sistema pri zapošljavanju kadrova.

2. Pitati mlade šta ima treba/ispitati potrebe mladih

Potrebno je ispitati potrebe mladih, na način da se što veći broj mladih obuhvati sa posebnom pažnjom da se uključe mladi koji su pasivni I isključeni. Ovaj problem je na vrhu prioriteta I relativno lako ostvariv. Potrebno je osmisliti način ispitivanja, te kanale komunikacije putem kojih će se ispitivanje sprovesti.

3. Nedovoljna informisanost I aktivacija mladih.

Ovaj problem je na vrhu prioriteta I lako je ostvariv. S tim da su učesnici naveli da je potrebno da informisanost I uključivanje mladih bude sistematska, pravovremena i prilagođena potrebama I navikama mladih.

4. Nedovoljno kvalitetnih i raznovrsnih programa i sadržaja

Ovaj problema je nešto niži na listi prioriteta I povezan je sa ispitivanjem potreba mladih, I učesnici smatraju da je lako ostvariv.

5. Nedostatak prostora-neiskorišćeni prostori

Sa jedne strane učesnici su naveli da nema dovoljno prostora koji su namenjeni mladima, dok sa druge strane postoje brojni prostori čija namena nije adekvatna I resursi nisu skroz iskorišćeni (primer Dvorana Apollo koja najveći deo vremena nema organizovane sadržaje). Takođe, učesnici su naveli nedovoljno terena I objekata za različite sportske sadržaje (primer atletika, streličarstvo, kao I Sportski centar koji je privatizovan). Ovaj problem je nešto niži na listi prioriteta I njegovo rešavanje je relativno teško ostvarivo.

6. Nepoverenje prema institucijama I 7. Zatvorenost institucija

Učesnici su naveli da mladi nemaju poverenje u institucije, da im se ne obraćaju te ih I ne prepoznaju kao "vrata" na koja bi trebalo da kucaju. Sa druge strane institucije su zatvoren system koji ne prepoznaje mlade I retko kad posmatraju mlade kao resurs kojem bi mogle da se okrenu ili kojem bi mogle da se posvete.

Ova dva problema su povezana I prema rečima učesnika relativno prioritetna ali teško ostvariva, budući da rešenje podrazumeva promenu samog funkcionisanja sistema ali I ustaljenoj kulturno funkcionisanja institucija.

8.Vraćanje uspešnih programa

Programi koji su bili uspešni I koji su bili namenjeni mladima, ugašeni su nakon nekoliko godina uspešnog ostvarivanja ciljeva (primeri Galerija "Elektrika", PAFF, Kamp "Društvo I prirodi") Učesnici smatraju da bi bilo dobro vratiti ukinute programe, ali navode da je teško ostvarivo jer je "Život" ovih programa počivao na entuzijazmu pojedinaca.

Moderator/ka: Marina Kurilj

IZVEŠTAJ

Fokus grupa: Obrazovanje, zapošljavanje i razvoj veština mladih

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

18. oktobar 2022.

15-17h

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka:

Definisati/izlistati najznačajnije probleme, koje pogađaju mlade u okviru oblasti, kao i aktere omladinske politike koji učestvuju i/ili su odgovorne strane u procesima informisanja, istraživanja i izveštavanja o mladima Pančeva.

Broj učesnika/ca:

10

Opis grupe:

U radu grupe učestvovali su srednjoškolci, predstavnici OCD, profesori, novinari, omladinski radnici/e kao i predstavnici ustanova.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika, a zatim je facilitatorka predstavila ključne rezultate i podatke istraživanja o stavovima mladih i sprovođenju omladinske politike u Pančevu 2012- 2021. koje je prikupio SNHRO tokom leta 2022. godine. Učesnici su aktivno učestvovali u razgovoru i predstavljanju rezultata, navodeći još primera, koji potvrđuju predstavljene analize i zaključke istraživanja.

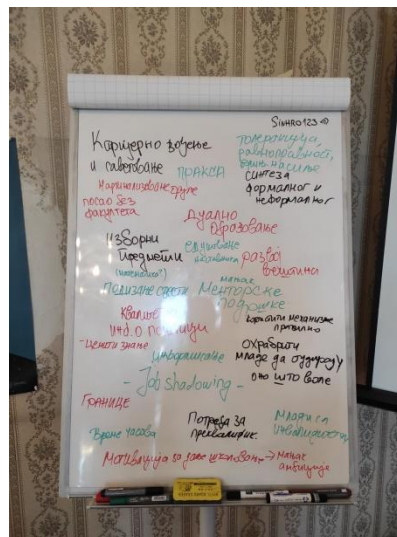
Facilitatorka je u cilju prikupljanja što obuhvatnije liste problema postavljala pitanja:

1. Šta mislite, koja je najznačajnija od navedenih oblasti? Da li ih odvajate ili razmatrate kao celinu?
2. Šta vam je od podataka koje smo analizirali do sada najviše zapalo za oko? Sa kojim situacijama se vi susrećete?

A učesnici su aktivno, navodili probleme:

- Nekvalitetno karijerno vođenje i savetovanje u toku školovanja.
- Loše formulisani izborni predmeti koji se ne podudaraju sa interesovanjima mladih
- Nedovoljno obraćanje pažnje na osveščivanje mladih o konceptu celoživotnog učenja, da treba da cene znanje i informisanje.
- Škole imaju mehanizme za izvođenje kvalitetne nastave, ali ne znaju da iskoriste njihov potencijal
- Demotivisanje mladih za učešće u praksama, volontiranju, aktivizmu
- Nepostojanje mentorske podrške u toku školovanja i interesovanja za određene oblasti koje leže mladima.
- Prevelika potreba za prekvalifikacijom
- Partijsko zapošljavanje
- Netolerancija, neravnopravnost i vršnjačko nasilje u školama

- Manjak obraćanja pažnje na mlade sa invaliditetom ili mlade iz marginalizovanih grupa
- Formalno obrazovanje mladima ne pruža podršku i resurse da razviju meke veštine
- “Projektor” nastava: popularni naziv za projektu nastavu koja se ne radi po preporukama I originalnim načelima. Mladi ne dolaze u susret sa pravom projektnom nastavom i nemaju prostora da rade više od PPT prezentacije

Zaključci Prvog sastanka fokus grupe:

Mladima nedostaje sinteza formalnog i neformalnog obrazovanja, i prilika da iskoriste sve resurse koji postoje. Pored toga, potrebna im je podrška da razviju znanja i veštine koje će im u budućnosti pomoći pri zaposlenju.

Potrebno je da lokalna KZM učestvuje i organizuje programe jačanja kapaciteta OCD i programe za mlade koji će im pomoći da se upoznaju sa svjim potencijalima.

Problemi u oblasti:

- Mladi ne znaju šta je KZM, i ne znaju kome treba da se obrate
- Mladi se osećaju kao pasivni učesnici u svom procesu obrazovanja i usavršavanja, i kao da ih profesori i relevantni akteri iz oblasti ne čuju
- Mladi nisu dovoljno dobro informisani o programima koje sprovode OCD

PODOBLASTI - ako ste razdvajali vašu oblast na delove_

- Obrazovanje
- Zapošljavanje
- Razvoj veština

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

12. novembar 2022.
15-17h

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Ciljevi sastanka:

- Prioritetizacija problema mladih Pančeva u oblasti Obrazovanja, zapošljavanja i razvoja veština
- Dodatno proveriti u da li nedostaje neka oblast/prioritet za mlade u okviru predhodno postavljenih 7 oblasti.

Broj učesnika/ca:

5

Opis grupe:

U radu grupe učestvovali su predstavnici ustanova, predstavnici OCD, omladinski radnici/e i preduzetnici

Tok sastanka:

Sastanak je započeo sa međusobnim upoznavanjem učesnika, a zatim je facilitator predstavio zaključke sa prethodnog sastanka i ključne probleme mladih u oblasti a to su:

1. Obrazovanje:

Nastavnici nisu dovoljno edukovani za pristup radu sa novim generacijama
Nedefinisani izborni predmeti
Manjak inkluzije za učenike/studente sa invaliditetom, poteškoćama, smanjenim životnim uslovima...
Loš kvalitet nastave
Nedostupnost karijernog vođenja i savetovanja u toku školovanja

2. Zapošljavanje:

Nemogućnost zaposlenja bez fakulteta
Ne postoji sinteza formalnog i neformalnog obrazovanja - ne radi se na veštinama već samo na znanjima
Mladi ne znaju kako izgleda raditi negde dok se ne zaposle (ne postoji probna praksa)
Prevelika potreba za prekvalifikacijom nakon studija
Nemamo mentorsku podršku/mentorski rad sa mladima

3. Razvoj veština:

Mladi ne znaju šta je KZM
KZM ne prepoznaje i ne organizuje programe neformalnog obrazovanja u Pančevu
Nedovoljno informisanje mladih o NFO u Pančevu
Manjak obuka i programa jačanja kapaciteta za NVO
Manjak programa i obuka za razvoj veština mladih na teritoriji Pančeva (pri KZM i NVO)

. Facilitorka je postavila pitanja za diskusiju o problemima i to: da li je neki problem izostavljen, da li neki problem treba da bude isključen iz liste, jer ga ne može rešiti JLS? Takođe zamolio je učesnike da istaknu najvažnije probleme i najveće prioritete u oblastima (u tabeli poredani po prioritetu). Nakon toga sačinjena je konačna lista problema u oblasti obrazovanja, zapošljavanja i razvoja veština mladih u Pančevu, a najčešće pominjani problemi i prioriteti **POREDANI SU PO BITNOSTI**. Na kraju sastanka facilitator je sa učesnicima razgovarao o listi ključnih oblasti za mlade u Pančevu, prikazao im je listu 7 prioriternih oblasti koju su utvrdili mladi, a kasnije i facilitatori fokus grupa, i utvrđeno je da su sve ključne oblasti pokriveno. Nije bilo primedbi, niti dopuna.

Konačni zaključci fokus grupe:

Problemi u oblasti Obrazovanja, zapošljavanja i razvoja veština mladih u Pančevu

- Vanškolske aktivnosti koje se sprovode u organizaciji škole treba da budu češće i motivišuće za učenike (predstave, sekcije, putovanja). Mladi, kao i profesori, su nezadovoljni programom karijernog vođenja i savetovanja u školi (kapacitet škole je nizak, uglavnom se jedna osoba time bavi)
- Primećuje se nedostatak podrške za učeničke parlamente (smernice, uloge, informisanje o procesu rada parlamenta i učešća učenika u procesu donošenja odluka)
- Mladi u NEET statusu, marginalizovane grupe, van školskog sistema nisu jednaki sa drugim mladima u obrazovnom sistemu Pančeva, primećuje se manjak inkluzije ka tim grupama.
- Mentalno zdravlje učenika, psiholozi u školi treba da se predstave podrška a ne kazna – takođe i sami nastavnici treba da znaju kako da identifikuju različite potrebe i ponašanja
- Prevencija vršnjačkog nasilja (strategija za nastavnike/profesore), mehanizam odgovornosti
- Saradnja između KZM i NVO, potrebna je inicijativa iz GU, sastanci/saradnja
- Poslovni sektor treba da se prepozna, i institucije koje mogu da omoguće mladima da se (samo)zaposle
- Model obrazovanja koji nas usmerava da sami nađemo posao, obrazovanje je tu radi učenja/razvijanja sebe ili društva
- Budžetiranje LAP, transparentno izveštavanje o aktivnostima GU je ključno za dalje informisanje i pružanje podrške mladima na polju obrazovanja i zapošljavanja.

Moderatorka: Tamara Todorović

IZVEŠTAJ SASTANAKA FOKUS GRUPE

Fokus grupa: Mobilnost mladih

Prvi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

21. oktobar 2022, 13h - 15h

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Cilj sastanka:

Definisati i izlistati relevantne probleme, koje pogađaju mlade u okviru oblasti mobilnosti.

Broj učesnika/ca:

12

Opis grupe:

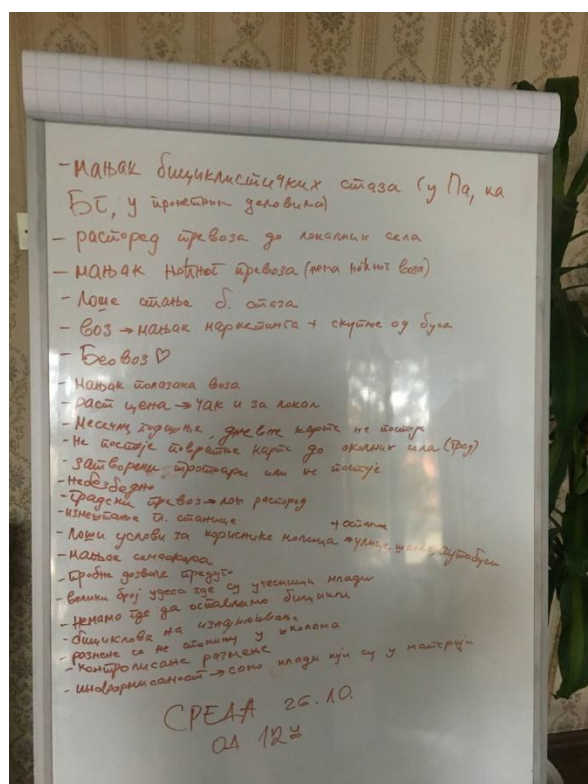
Fokus grupu su činili nekolicina mladih, srednjoškolci i stariji, kao i zaposleni iz Gradske uprave Pančeva.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo međusobnim upoznavanjem učesnika, kroz pitanja koja su uvela učesnike u temu mobilnosti (Kako najčešće putuješ? Kako se krećeš Pančevom?). Facilitatorica je zatim predstavila rezultate istraživanja koje je SINHRO Hub obavio tokom leta 2022. godine, sa specifičnim osvrtom na pitanja koja se odnose na mobilnost mladih.

Facilitatorica je u cilju prikupljanja što obuhvatnije liste problema postavljala sledeća pitanja: Da li se slažete sa rezultatima ankete? Na koje vi probleme nailazite pri kretanju kroz Pančevo? Da li su svi postojeći problemi tačno navedeni i u anketi?

Učesnici su aktivno navodili probleme:

Zaključci Prvog sastanka fokus grupe

Problemi u oblasti mobilnosti mladih koje je grupa definisala na prvom sastanku:

1. *Noćni prevoz ne postoji na linijama Pančevo - Beograd i Pančevo - okolina.* Mladi koji studiraju i druže se u Beogradu nemaju mogućnost povratka u Pančevo u kasnijim noćnim satima, kao ni mladi iz okolnih sela koji pohađaju srednje škole u Pančevu. Ž
2. *Raspored gradskog prevoza (Pančevo - okolina) ne odgovara mladima.* Raspored nije usklađen sa školskim smenama i rasporedima, te mladi često moraju da napuštaju časove ranije, a ako nisu u mogućnosti da to urade, primorani su da dugo čekaju sledeći autobus do svog sela ili naselja.
3. *Veliko poskupljenje autobuskih karata na relaciji Pančevo - Beograd.* Mnogi mladi nisu u mogućnosti da priušte mesečne i povratne karte po trenutnim cenama.
4. *Loše stanje postojećih biciklističkih staza.* Za primer je data biciklistička staza u ulici Svetog Save, koja je vrlo neravna i puna rupa, ali koja se takođe često koristi kao parking za automobile, što je čini dodatno nebezbednom.
5. *Mnogi delovi Pančeva nemaju biciklističke staze.* Mladi su primorani da se biciklom kreću po kolovozu, koji su često uski i nebezbedni.
6. *Malo parking mesta za bicikle van centra.* Mladi van centra nemaju puno mogućnosti da bezbedno odlože i zaključaju svoj bicikl.
7. *Kretanje po kolovozu usled zatvorenih i neprohodnih trotoara.* Zbog čestih radova i velikih gradilišta po Pančevu, trotoari su zakrčeni i neprohodni, što primorava mlade da svoje kretanje nastave na kolovozu.
8. *Izmeštanje glavne autobuske stanice.* Kad se glavna autobuska stanica bude premestila, mladima će biti dosta teže i napornije da stignu do nje.
9. *Loš nivo informisanja mladih o mogućnosti prevoza vozom.* Mladi često ne znaju da je moguće da stignu do Beograda vozom, da je to jeftinija alternativa.
10. *Daljina železničkih stanica.* Linije gradskog prevoza ne voze do pančevačkih železničkih stanica, što otežava mladima da dođu do njih.
11. *Loši uslovi za mlade osobe sa invaliditetom.* Mnoge ustanove nemaju rampe za kolica. Zvučni semafori se nalaze samo u centru grada. Trotoari su, kao što je ranije navedeno, često neprohodni i neravni, što otežava kretanje.
12. *Omladinske razmene se skoro uopšte ne spominju u školama.* Mladi nisu informisani o mogućnostima omladinskih razmena, često ne znaju da postoje, da mogu da se prijave, kako mogu da se prijave i koji su benefit takvih razmena.

Drugi sastanak fokus grupe

Vreme održavanja:

26. 10. 2022.

Mesto održavanja:

SINHRO, Generala Petra Aračića 8, Pančevo

Ciljevi sastanka:

- Prioritetizacija problema mladih Pančeva u oblasti mobilnosti mladih
- Identifikovanje dodatnih problema mladih Pančeva u oblasti mobilnosti mladih
- Dodatno proveriti u da li nedostaje neka oblast/prioritet za mlade u okviru predhodno postavljenih 7 oblasti

Broj učesnika/ca:

7

Opis grupe:

Fokus grupu činili su četvero mladih i tri odrasle osobe. Dve mlade osobe su bile srednjoškolke, drugo dvoje mladih fakultetskog uzrasta, dok su odrasli učesnici bili predstavnici GU, kompanije "Srbija voz" i poreske uprave.

Tok sastanka:

Sastanak je započeo kratkim međusobnim upoznavanjem učesnika, nakon čega je facilitatorica predstavila ključne probleme koji su izdvojeni na prethodnom sastanku fokus grupe. Postavljena su pitanja za diskusiju: Da li je neki problem izostavljen? Ko su odgovorna lica za rešavanje problema, a da nisu JLS?

Nakon izuzetno produktivnog razgovora i diskusije, ukratko su predstavljene ostale ključne oblasti za mlade u Pančevu, a učesnici nisu imali primedbe ni pitanja i složili su se da su sve oblasti pokriveno.

Problemi u oblasti mobilnosti mladih koje je grupa definisala na drugom sastanku:

1. *Loše osvetljenje van centra grada.* Mladi se ne osećaju bezbedno da se kreću slabo osvetljenim ulicama i delovima grada.
2. *Manjak parking mesta u centru.* Mladi koji voze ne mogu da se nađu adekvatno parking mesto u centru grada,
3. *Mladi biciklisti ne znaju pravila saobraćaja.* Pravila saobraćaja za bicikliste razlikuju se od pravila saobraćaja za one koji voze. Mladi ne znaju da pravilo signaliziraju kretanja, kako mogu da se kreću u saobraćaju, što čini njihovo kretanje na biciklu nebezbedno po njih i ostale učesnike saobraćaja.
4. *Loša mreža informisanja o omladinskim razmenama u okviru škola.* Škole i profesori ne komuniciraju međusobno o potencijalnim učeničkim i omladinskim razmenama, te ni ne mogu da informišu svoje učenike.
5. *Ne postoji sistem evaluacije izleta i ekskurzija.* Mladi nisu uvek zadovoljni ekskurzijama i izletima na koje idu u okviru svojih škola, a nisu u mogućnosti da se požale turističkim agencijama koje ih organizuju.

Konačni zaključci fokus grupe:

U nastavku teksta, podvučene stavke su teme o kojima je grupa najviše pričala i koje su najčešće pominjali. Te stavke se izdvajaju kao prioritetni problemi u oblasti mobilnosti mladih.

Problemi u oblasti mobilnosti mladih u Pančevu:

- Noćni prevoz ne postoji na linijama Pančevo - Beograd i Pančevo - okolina
- Raspored gradskog prevoza (Pančevo - okolina) ne odgovara mladima
- Veliko poskupljenje autobuskih karata na relaciji Pančevo - Beograd
- Loše stanje postojećih biciklističkih staza
- Mnogi delovi Pančeva nemaju biciklističke staze
- Malo parking mesta za bicikle van centra
- Kretanje po kolovozu usled zatvorenih i neprohodnih trotoara
- Izmeštanje glavne autobuske stanice
- Loši uslovi za mlade osobe sa invaliditetom
- Omladinske razmene se skoro uopšte ne spominju u školama
- Loše osvetljenje van centra grada
- Manjak parking mesta u centru grada
- Loš nivo informisanja mladih o mogućnosti prevoza vozom
- Daljina železničkih stanica
- Biciklisti ne znaju pravila saobraćaja
- Loša mreža informisanja o omladinskim razmenama u okviru škola
- Ne postoji sistem evaluacije izleta i ekskurzija

Moderator/ka: Andrea Arsić